

ciū potuerunt videre in membris sanctorum de incendio cicatrices. Sed ut major non fieret desiderantibus mora martyrii, et ut preparatas dudum inmarcescibiles jam acciperent a Christo remunerante coronas, videntes choros angelorum ad se excipendos et ante oculos eorum astare paratos; tunc continuo flectentes genua in terra, in oratione prostrati, felici Christi evocatione invitati, sanctum simul efflantes Spiritum, pariter migrasse noscuntur ad caelos.

19. Delata sunt autem corpora eorum ac sepulta a devotis in secundo milliario ab urbe Lingonica, in vico qui vocatur Urbatus, ubi se duæ viæ maximæ sociant et aliæ ante has a diversa parte se subiungunt: ut ibi et expedita voluntatis devotio, et viantium opportuna satis subiecta collatio semper frequens adsit populorum, et ad eorum uadique limina ad orationem cursio. Ibi quoque etiam quidquid devote precantur, obtentu sanctorum germanorum quotidie Deo largiente, præstatur: sanitatum ibidem suffragia per eosdem sedule infirmantibus ministrantur: morantibus confortationis consolatio sine mora conceditur, et præcipuus circa basilicam eorum semper additur cultus et opum largitas in melius a devotis quotidie ampliatur.

CAPUT V.

Avia aliique comites martyrii.

20. Illud etiam rationaliter congruit adnectendum, quod ad laudem sanctorum Geminorum augendam, vel cultum religionis dignoscitur pertinere, nam per eorum sanctam acquisitionem numerus est martyrii, inspirante Deo, ampliat. Videns denique Janilla quædam mulier tam pretiosam sanctorum

^a Petrus de Natal., *Visique sunt angeli cum luce multa eorum animas colligentes.*

^b Mss. Martyrol. Brug., in uno.

^c Sausaius in Supplemento Martyrol. Gallicani 9

A Geminorum martyrii consummationem, spreto maritali consortio, parvuli et unici filii dulcem relinquens amplexum, inter incredulas turbas adhuc in persecutionis ardore commotas, veloci cursu properans, exclamavit dicens: Et ego Christi ancilla sum, Christum Deum verum et verum sine ulla ambiguitate pronuntio: idola vestra ignominiosa et vana omnino a lorare despicio. Illis dictis, continuo comprehensa est, et propter metum circumstantium populorum a capillis suspensa est multisque afflicta suppliciiis, cum Christum negare coacta nullatenus voluisset, una cum Beata Leonilla avia sanctorum ad locum deducta martyrii, ad memoratum vicum Urbatum a persecutoribus pariter gladio sunt peremptæ.

21. Neon quoque exceptor gestæ hujus rei atque scriptor, tradens turboni codicem, inter medias turbas persecutorum ingressus, cupiens sanctorum Geminorum militiæ beatissimæ sociari, Christi nomen confessus est. Qui illico a persecutoribus diversis suppliciiis afflictus, et vita temporali exspoliatus, martyrio continuo meruit honorari. Turbon quoque non post multum temporis, doctrina beatissimorum Geminorum perfecte instructus, a persecutoribus captus, et ipse martyrii est remuneratione locupletatus.

22. Acta sunt hæc sub Aureliano principe, Palmatio, Quadrato et Hermogene præsidibus, sub die sexta decima Calendarum Februariarum. Adinventio sanctorum corporum Geminorum, vel dedicatio basilicæ sanctorum Geminorum excolenda est ^d xiv Kal. Octobr., regnante Christo Deo nostro in sæcula sæculorum. Amen.

Jan. scribit sanctam Leonillam apud Divionem sepultam in eadem crypta in qua sanctus Benignus ab ipsa fuerat tumulatus.

^d Momb., iv. Kul.

SANCTI WARNAHARII

LINGONENSIS EPISCOPI

VITA SANCTI DESIDERII.

(Dolland. Acta SS., Mali t. V.)

PROLOGUS.

1. Quantæ sint in electis ac prædestinatis Dei omnipotentis sacerdotibus virtutes, beatissimi Desiderii martyris, et pontificis Lingonicæ urbis, cujus redivivo anni circulo festa de more solemniter celebrantur, præconia manifestant: cujus etsi gesta

^a Ms. sanct. Max. perquam turbatum, hoc modo: *Quanta sit in ei. ac præd. sac. a Deo omnipotente gratia largitionibus B. Des. M. et P. L. lin. ur., red. un. circ. festa de more sol. Celebrantes, suggesta.... republicare non valet, sese suis præclaret virtutibus Deo opitulante, per quas manifestari non cessat.*

D imperita loci rusticitas per ordinem publicare non valet; ipse tamen suis claris virtutibus Deo opitulante sese manifestare non cessat. Innumera enim sunt bonitatis ejus virtutum insignia, pauca tamen potest dicendo nostræ tenuitatis facundia: ut condecet deflorare. Quanto namque prædictus martyr divino

^b Mss. Reg. Suec., *Innumera enim sunt boni operis.*

^c Ms. sanct. Max., *Dicendi in copia.* Ms. Reg. Suec., *dicendo inops Aroas., dicendo inopia nostra tenuitatis facundia.*

^d Ms. sanct. Max. et Bellon., *Quia quantum divino ritu prædictus martyr in munere.*

præfertur munere gloriosus, tanto magis dictator apparet ad narrandas ejus virtutes per ignorantiam fastidiosus^a.

CAPUT PRIMUM.

Irruptio Wandalarum. Martyrium sancti Desiderii et sociorum.

2. Tempore illo cum Wandalarum barbara et gentilis ferocitas ad Galliarum venisset debellandas provincias, et, devictis ac superatis Gallis, Galliarum etiam urbes infestatione bellica plurimum devastaret, et in rapina prædæ crudelissime cuncta depopularetur cupiditatis instinctu; nutus Dei, eventus etiam rei atque itineris, gentem ipsam nefandam cum rege eorum^b Croco ad civitatem Lingonas usque perduxit. Tunc vero beatissimus Desiderius in eadem urbe pontificali officio fungebatur, sacerdos virtutibus præstantissimus. Et licet^c opposito monte in sublime firma sit ex parte maxima naturalis expositionis munitio, et quadrarum lapidum studiose subijuncta compago muros ipsius civitatis efficiat tutiores, ad probandam tamen fidem præfati antistitis, et eorum qui gloriosum martyrium in sancta Christi confessione manentes, cum eodem adepti fuisse dignoscuntur; circumfusa Wandalarum multitudo urbem undique circumvallat et in obsidione perditionis a cunctis partibus civitas circumdatur. Nec mora missilibus, fundis, sagittis diversisque telis evertere mœnia, acrius impugnantes Wandali, crudelitatis instantia perurgebant. E contra beatissimus pontifex Desiderius, cum suis sacerdotibus, vel cæteris civibus, de muro clamabat dicens: Christi servi sumus, Christum Dominum nostrum Deum vivum et verum colimus, qui universum mundum constituit. Nolite in nobis crudele scelus admittere, per quod Dei potentiam contra vos in iracundiam provocetis.

3. Sed quoniam Dei prædestinatione, martyrii præsinna dies advenerat; terror et metus inde simul cives omnes unus invaserat, nec se ultra ulla virtutis audacia defendere conabantur, sed retro redacti infra mœnia fugientes, quo quisque pergeret ignorabat. Wandali vero præcipiti cursu irrumpentes, ruptis portis ingrediebantur mœnia. Ast alii scalis appositis in muros diversa de parte ruentes ignes in^d Pergama submittebant; gladiis diversisque jaculis cives omnes impia cæde prosternebant: nulli sua profuit ætas, nulli sexui vel ævo pepercit impietas: natos pendentes ad ubera cum matribus impia jugulabat crudelitas: unus gemitus et planetus morientium in totis mœnibus personabat.

4. Denique beatissimus Desiderius antistes, in oratione positus invenitur, regisque cum cæteris Christicolis obtutibus præsentatur. Ille autem de

^a Ita Ms. Reg. Suec., Alia Mss., *Omnino desidiosus.*
^b Ms. sanct. Max., *Croco*; aliis apud Vignier *Chroco* et *Caroco*; de eo supra egimus.

^c Idem Ms., *oppositione montis*; alia Mss., *opposito montis*. In breviario iis omissis ita legitur *Licet naturalis expositionis munitis*; etc.

^d *Pergama*. Arcium Trojanarum nomen fuit, imo

perditione civium pastoralis solitudinis dolore repletus, pro se principem rogare noluit, sed ut pereuntibus civibus subveniret attentius exoravit dicens: Si pius es, jam parce, rector optime, precor, miseris civibus et a tanta crudelitatis cæde hostiles manus tuorum ut compescas humiliter omnino deponco. Ad hæc princeps barbarus inmitis, naturali crudelitatis asperitate durus, eventu victoriæ tumefactus, barbara locutione hoc sancto Desiderio despecta responsione narravit, quod beatus antistes nulla potuit intelligentiæ capacitate cognoscere. Ideoque et quod prius sacerdos Dei precatus fuerat rex crudelissimus ignorabat. Obtulit se etiam pro suis civibus, cervice parata pius pastor ad victimam, ut cessaret de perouitibus civibus vel aliquantulum jam ruina. Nulla rector impius permotus est pietate: sed crudelitatis perseverantia inflammatus, caput amputari præcepit sacerdotis: plures etiam Christianos eadem simul hora et eadem sententia interire præcepit. In totis namque Pergamis in Christi confessione perseverantes, eadem die diversa sunt passim cæde prostrati. De cultu religionis interrogati, quicumque Christum confessus se dixit credere, nunquam in tota urbe potuit evadere. O urbs Lingona, quod tunc subito remansa desolata, de tuis civibus ingemiscis? habes inde magis quo exsul'es, dum tantos eodem tempore pro tuo munimine conquisisti martyres. Pro nihilo temporale damnnum tua reputes in censura^f quod lugeas; dum absque taxatione pretii, inde nunc habes et habitura es lucra sine fine mansura quo gauderas^g Contristata es tunc incendiis, gladiis, rapinis, cum omni humilitatis exemplo in favillam redacta, unde nunc es exornata, illustrataque fortitudine et tutaminis suffragio præmunita, inde es et permanes in perpetuum præ cæteris urbibus gloriosa.

CAPUT II.

Percussor et rex puniti. Sancti Desiderii miracula et memoria.

5. Tam præclari Desiderii martyris beatitudinis initium et præcipuam perfectæ dilectionis gratiam in effusione sanguinis sui, repentinis iudicis in persecutoribus ejus divina pietas patefecit. Percussor illico suus, amentia sensu damnatus, impatientie furors correptus, per mœnia horribilibus vocibus clamans, cursu consito caput in portam civitatis impulit; et crebra percussione evacuatus cerebro, exanimis ibidem a paventibus sociis contemplatur. Auditus his timor et tremor hostium cunctorum animos stupentium penetravit, et^h paulisper ab effundendo sanguine cessarunt. Denique non post multum temporis Deus iudex justus sancti sui Desiderii martyris vel cæterorum martyrum urbis istius ultione convictus

et pro Troja sumptum, inde huc transfertur ad quas-cunque arces et loca munita.

^e In aliquibus Mss., *sacerdotes*, scilicet cum aliis

^f Mss. aliqua, *non lugeas*.

^g Ms. sanct. Max., *Concremata es*.

^h Ms. Reg. Suec. paulisper impietas barbara ab effundendo cruore cessare fecit.

In Arelatensi urbe Croseum principem suis tradidit inimicis. Qui captus et catenatus, tam diu diversis tormentis est diuturno tempore afflictus, quousque per crudelissimam assiduamque cadem ad mortis interitum perveniret juxta suum meritum.

6. Beatissimus autem Desiderius pontifex, ob præcedentem conversationem et boni operis studium martyrii condignam coronam promeruit, pro eo quod prius justus inventus est et probatus. Cujus vitæ initium castitas, sobrietas eleemosynarum largitio, mi ericordia in pauperibus, pietas, morum probitas, patientiæ æquanimitas, ac Deo ita acceptabilis in omnibus est reperitus, ut ad cælorum regna, consociata militia multorum martyrum, acquisitione sua cum maxima beatitudine perveniret. In urbe sua sanctus pontifex dono martyrii præcipue locupletatus est, in eadem etiam urbe pro salvationum beneficiis cum cæteris martyribus veneratione est debita tumultatus. Præterito tempore, quantum fuit a suis civibus honoratus atque dilectus, sepulturæ suæ locus manifestis declarare videtur indicibus, in tantum ut infra muros amor populi diffusus corpus ad tumulandum reciperet sacerdotis, quem eum pro bonitatis mansuetudine et sanctitatis constantia satis diligebat superstitem. Nam si quis ad ejus limina ægrotus advenerit, inde Deo opitulante revertitur confortatus; si morore perterritus, sancti martyris obtentu inde confestim redit exhilaratus; si cæcus, claudus, surdus, mutus, ab adversa parte vexatus advenerit, suam quisque ibi medicinam et remedia pristina sine mora percipit opportuna.

7. Inter cætera virtutum suarum insignia multiplicia, martyr in suo nomine non patitur impunite ferre perfidiam. Nam si quis intra septa ecclesiæ ipsius, invocato nomine Christi super ejus sanctum altare, sub falsitatis ingenio mendax perpetrare tentaverit sacramentum, ultione divina perditionis illico sententia condemnatur; illes per fidelem martyrem conservatur. Nullus ibidem, divina obtemperante gratia, in factibus juramenti nomen ipsius martyris invocare, aut memorare præsumit. O præferendum beatitudine martyrem, qui tantum obtinuit apud Deum, ut ostendere possit post obitum, quod

^a Gregorius Turonensis lib. 1 Hist. Franc., cap. 32. Chirocus, inquit, apud Arelatensem Galliarum urbem comprehensus, diversis affectus supplicii, gladio verberatus interit, non immerito poenae, quas senectus Dei intulerat, luens. Similia plura ex Aimoino sunt relata.

^b Ms. sanct. Max., ultio divina eum persequitur.

^c Coluntur tergemini martyres, ut supra dictum. 17 Januarii.

^d Ms. sanct. Max., in dixivo libro serientis ictus

odit iniquitatem, et diligit veritatem, detestatur perjurium, condemnat mendacium. Hortatur pius pastor curam habens defunctus de ovibus, cives bonos, ut fidei integritatem pro animarum suarum salvatione sine macula omnino custodiant. Detestatur malignos, perfidiam æmulatur, dat perditionis exemplum specialibus ut emendent

8. Habetis denique sacerdotes illustres, primates, et omnis plebs Lingonici populi, præclari martyris, cæterorum cui subjuncta est caterva martyrum, intrinsecus tutamen urbis egregium et præcipuam de eo custodiam civitatis, extrinsecus autem de cæteris tribus geminis fratribus martyribus singulare urbis præsidium ante positum, et civitatis maximum divine remunerationis ornatum. Nimirum satis superest in laude hujus sancti Desiderii martyris de virtutibus amplius quod dicatur, sed fastidium generat auditori major si fuerit prolixitas dictionis. Nam ad confirmandam præclari martyris testimonii veritatem, porta, ubi percussor pro admissio scelere reus impulsione capitis semetipsum peremit, nullum ab eodem tempore ingressionis viantibus officium præbuit, nec egrediendi ab urbe consuetudinarium aditum populis ulterius patefecit: sed saxis clausa, pro offensionis indicibus, damnata potius perseverat. Denique cum ipsius gladiator sacerdotis sacrum corpus truncavit in librum divinum ferventis ictus peraccessit apertum. Ubi multa quidem folia perforavit, divina tamen salvatione litterarum tramitem non contigit effusio sanguinis. Livor in libro certum beati martyris passionis indicium manifestat, et in nullo scriptoræ seriem legentibus perturbat. In utroque vivens testimonii veritas, et præsentis populo demonstratur, et venturo semper ad cœsum Dei ordinatione servatur dum ferro, aciem acuminis proprii, ad beatitudinem hujus martyris ampliandum, vel libri folia perforanda, habere concessum est, at divina verba, ibidem in litterarum monumentis inserta, violare propter martyris sui gloriam Domini omnipotentia non permittit; regnante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor et gloria, virtus et potestas in sæcula sæculorum. Amen.

pro accessu acceptus est.

^e Ms. Reg. Saec., tit. rari tramitem, Ms. sanct. Max., litterarum apicem. Cæterum totum hunc contentum paulo aliter ex monumentis Conuensis ita exponit et multo clarus Ferrarius. Liber quoque in quo Desiderius preces recitare consueverat, suo sanguine ita aspersus fuit, ut cum eo plura folia tincta fuissent, characteres tamen illæsi remanerent. Qui liber ad hæc usque tempora monstratur.